AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2013 / 78 • Kasım 2013

TAYVAN (ÇİN CUMHURİYETİ) TÜRKİYE'NİN ASYA'YA AÇILIMDA ÖNEM TAŞIYABİLİR

Alev KILIÇ

Küresel ekonomik ve siyasi çekim merkezinin doğuya, Asya-Pasifike kaymaya başladığı içinde yaşadığımız dönemde, Asyanın yükselen gücü Çin Halk Cumhuriyeti, istikrarlı ve hızlı biçimde, dünyanın en güçlü ülkesi olma adımları atmaktadır. Ülke bugünkü konumuna iki bin yılı aşkın bir dizi imparatorluk hanedanlığı, sömürgecilik, dış saldırı ve istilalarla mücadele, 1911 yılında son imparatorun devrilip cumhuriyet rejiminin kurulması, birinci ve ikinci dünya savaşlarının da yaşandığı çalkantılı bir geçiş süreci, milliyetçiler ile komünistler arasında bir iç savaş, milliyetçilerin Formoza adasına çekilişi ve 1949 yılında orada Tayvan Çin Cumhuriyeti hükümetini kurmaları, Komünist Partisinin ise kıta Çininde egemen olması, tek Çin politikasını dünyaya kabul ettirmeleri sonunda ulaşmıştır. Kıta Çinin toprak bütünlüğüne dahil olup İngiltere ve Portekiz sömürgesi olarak varlıklarını sürdüren Hong Kong ve Macau 1997 ve 1999 yıllarında özerk nitelikte, özel idari bölge statülerini elli yıl korumak kaydıyla , tek devlet-iki sistem anlayışı ile Çin Halk Cumhuriyetine (ÇHC) bağlanmıştır.

Bu gelişmeler Tayvan ve mücavir birkaç küçük adadan oluşan Çin Cumhuriyetinin durumunu daha da dikkat çekici hale getirmiştir. Her iki yönetim de tek Çin politikasını benimsediği, Çin Halk Cumhuriyeti ayrıca bağımsızlık ilanı halinde askeri müdahalede bulunacağı uyarısı yaptığı cihetle, Tayvan hükümeti uluslararası alanda kendisini Çinin temsilcisi olarak tanıyan yaklaşık 23 ülkenin varlığı ile yetinmekte, son dönemde başlattığı esnek politika anlayışı ile bir yandan uluslararası kuruluşlar ile temaslarını artırırken, diğer taraftan benimsediği birleşme yok, bağımsızlık yok, kuvvet kullanımı yok ilkeleri doğrultusunda kıta Çini ile yakınlaşma politikasını uygulamaya geçirmiş bulunmaktadır. İki ülke 2008 yılından bu yana hükümet dışı karşılıklı iki kuruluş aracılığıyla kurumsal temaslar başlatmış, devam edegelmekte olan görüşmeler sonucu bugüne değin onaltı resmi anlaşma imzalanmıştır. Bu anlaşmalar uygulamada önemli açılımlar sağlamıştır. Karşılıklı Kıyılar Ekonomik İşbirliği Çerçeve Anlaşması sayesinde bugün iki ülke ticaret hacmi 170 milyar dolara ulaşmış, 1,5 milyon tayvanlı ana kıtada çalışmaya başlamış, Tayvan ekonomisinin ihracatının %40ı, yatırımların %65i kıta Çinine yönlenmiştir. İki ülke arasında doğrudan uçak seferleri haftada 600ün üstüne çıkmış, turistik büyük yolcu gemisi seferleri başlatılmıştır. Anlaşmaların imzalanmasından bu yana üç milyondan fazla kıta çinli Tayvanı ziyaret etmiştir. Halen 2000den fazla ÇHCden öğrenci Tayvan üniversitelerinde okumaktadır.

Türkiye Cumhuriyetinin Çin ile ilişkileri Dr. Sun Yat Senin kurduğu cumhuriyet rejimi ile

1929 yılında Nankingde ilk Büyükelçiliğin açılması ile başlamış ve Çinin yegane meşru temsilcisi olarak ÇHCni tanıdığı 1971 yılına kadar Taipeide milliyetçi yönetim ile devam etmiştir. O tarihte Tayvan ile tüm ilişkiler kesilmiştir. Zaman içinde Tayvan doğu ve güneydoğu asyada yeni teknolojiler geliştiren ekonomik bir güç, dört asya kaplanından biri olarak yeniden adından söz ettirmeyi başarmıştır. Ekonomik ve kültürel ilişkileri geliştirmek amacıyla 1993 yılında imzalanan bir anlaşma ile Ankarada Taipei Ekonomi ve Kültür Ofisi, Taipeide de Türk Ticaret Ofisi açılmıştır. Bu şekilde son on yıl içinde karşılıklı ekonomik ve ticari ilişkilerde ve temaslarda hızlı bir gelişme kaydedilmiştir.

Türkiyenin Avrasya açılımında, orta asya türk cumhuriyetleri ve ÇHC ile ekonomik ve yatırım girişimlerinde Tayvanın işbirliği potansiyelinden yararlanılabilmesi mümkündür. Tayvan halen özellikle küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) alanında ÇHC içinde önemli deneyim ve bilgi birikimine sahip olmuştur. ÇHCni nisbeten az tanıyan ve koşullara aşina olmayan türk KOBİ girişimciler için Çini en iyi tanıdıklarında kuşku bulunmayan tayvanlı ortaklarla işbirliği cazip olanaklar sağlayabilir. Keza orta asya cumhuriyetlerine yapılabilecek yatırımlarda da benzer işbirliği roller değişerek gerçekleştirilebilir. Tayvanın Türkiye bakımından ilginç bir özelliği de, uzakdoğuda üniversitelerinde Türkoloji bölümünü 1958 yılında en erken açan ve her yıl yaklaşık 40 türkçe mezunu veren, Türkçenin bilindiği bir ülke olmasıdır. İngilizcenin yaygın olarak bilinmesi ve konuşulması da ilişkilerde önemli bir kolaylık unsuru olmaktadır. Keza demokrasi ve özgürlüklerin yerleşmiş olması da rahat tartışma, görüş alış-verişinde bulunmayı kolaylaştırmaktadır. Tayvanın ilgi duyduğu konulardan biri de, kara ve demiryolu ulaşımı ile Avrupaya bağlanabilmektir. Bu itibarla İpekyolu projesi ve Türkiyenin Avrasya ulaşım koridorları projeleri ilgi uyandırmakta ve Türkiye ile işbirliğinde bir ortak nokta oluşturmaktadır. İstanbul boğazının altından geçerek iki kıtayı birbirine bağlayan tünel de bu nedenle büyük ilgi uyandırmış, hatta bu hattın asya ucunun ana kıtaya tünel ve köprülerle bağlanmak suretiyle Tayvan olabileceği projelerine ilham olmuştur.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: KILIÇ, Alev. 2026. "TAYVAN (ÇİN CUMHURİYETİ) TÜRKİYE'NİN ASYA'YA AÇILIMDA ÖNEM TAŞIYABİLİR ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2013 / 78. Kasım 07. Erişim Ekim 30, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/TAYVAN-CIN-CUMHURIYETI-TURKIYE-NIN-ASYA-YA-ACILIMDA-ONEM-TASIYABILIR

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır